

גליון באר הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

שמיני

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת שמיני

א	ממחרת הפסח - לשמר את הארות החג לאורך ימים
ב	ויאמן העם - התחזקות באמונתו הטהורה
ה	וידום אהרן - כאבן דומם שאינו מרגיש במכתו מתוך אמונה עילאית ושלמה
ה	וספרתם לכם - קדושת ימי הספירה
ט	ואטהר ואתקדש - ימי טהרה
יג	לב טוב - להפוך לבבנו לטוב בימי הספירה
יד	קמנו ונתעודד - יקום וירוץ מ'עתה' אל אביו שבשמים

פרשת שמיני - ספירת העומר

בס"ד, שעלינו לשמר בקרבנו את ההתעלות שהיה מנת חלקנו בחג'. וכאשר פירש הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע (מהרי"ד, ליקוטים) בנוסח התפילה ('ואמונה כל זאת' בתפילת ערבית) 'מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה זה א-לי ענו ואמרו ה' ימלוך לעולם ועד', שלכאורה מה טעם בחרו חז"ל להביא מכל פסוקי 'שירת הים' דייקא פסוק זה, ומה עוד שפסוק זה נאמר בסוף ה'שירה', והוא פסוק הקצר ביותר... אלא ביאורו, כי בשעה שזכו להתגלות הנוראה, שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, עד שכביכול היו מראים באצבע ואומרים 'זה א-לי' (רש"י), מיד אמרו ה' ימלוך לעולם ועד, כדי שההארה הקדושה והעצומה הזאת לא תהא רק לשעתה אלא תימשך בקרבנו לעולם ועד, ולזאת יזכו על ידי שקיבלו עליהם את עול מלכותו.

בראש ובראשונה, עליו לעמוד ולחשב חשבוננו של עולם, מה עבר עליו, וכיצד ישמר הכל בקרבנו, כי בלאו הכי לא יישאר בידו מאומה. וכביאורו של האדמו"ר הזקן מסטריקוב זי"ע בכתוב (תהלים קיד ג-ז) 'הים ראה ויגוס הירדן יסוב לאחור... מה לך הים... מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה-ה יעקב', ולכאורה צ"ב, מדוע האריכו בשאלה 'מה לך הים כי תגוס הירדן

ממחרת הפסח - לשמר את הארות החג לאורך ימים הנה כתיב בהתגלות האלוהית הראשונה למשה רבינו (שמות ג ב-ג) 'וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה, וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אובל', ומיד 'ויאמר משה אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה'. ולכאורה צריך ביאור, מהו שאמר 'אסורה', להיכן יסור לראות, והרי ה'מראה הגדול' נמצא לפניו, במקום שעמד שם. אלא פירשו בזה, כי בא לרמוז, שמשנה רבינו התפלל, אחר שראיתי כאן 'גילוי שכינה' ומראה גדול, עזרני אלוה-י, שגם בשעת 'אסורה' כשאסור ואלך מן המראה, עדיין אראה את המראה הגדול הזה - שלא יזוז ממני רגשי הקודש. זאת ועוד, שכך אמר משה אסורה - אקשור עצמי (כמו 'מתיר אסורים') אל המראה הגדול הזה, ואחזק בקרבי כל אותם רגשי הקודש הנעלים. וללמד על הכלל כולו יצא, שבכל עת וזמן שזוכה האדם להתרוממות ולהתעוררות הרי עליו לקשור עצמו^א שתהא אותה הארת הקודש בת קיימא גם בשיסור' ממנה, ולא תחלוף מיד, אלא תישאר בקרבנו לאורך ימים^ב.

והדברים אמורים ביותר בעמדנו 'ממחרת הפסח', כאשר זכינו לסדר אותו ולחוג את חג המצות

א. כה אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, כי שגור בפי העולם לומר 'אסרו חג בעבותים' - שצריך לקשור את ה'יום טוב' אלינו, ובאמת אין זה נכון, כי היו"ט איננו בורח כלל וכלל..., אלא לנו ייאמר, שלא נברח ממנו אלא נחבר ונקשור עצמנו אליו.

ב. הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע הקשה (עיי' שפ"א פרשת שמות תרל"ח), מה היתה תמיהתו הגדולה של משה 'מדוע לא יבער הסנה', והרי ודאי ידע ש'אש' זו אינה אלא 'אש רוחנית', ואש זו אינה שורפת ומבערת דברים גשמיים, וכדאיתא בגמ' (חגיגה כז.) 'מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולטת בו', והיינו טעמא כי האש שעל המזבח היתה אש מן השמים, ומטעם זה גם 'לא כיבו גשמים אש של עצי המערכה' (אבות ה ה). ומבאר, כי אכן לא התקשה משה מדוע לא 'נשרף' הסנה עד שיתכלה מן העולם, אלא כיצד יתכן שיש התגלות אלוהית על הסנה והסנה נשאר סנה... מדוע לא 'יבער' בשלהבת אש קודש אל הקב"ה...

לדידן ייאמר, היאך יתכן שלאחר ימים קדושים כאלו ה'סנה' יישאר סנה ולא 'יבער' אל הקב"ה...

ג. וכן שפירשו צדיקים בלשון הכתוב (תהלים לב ו) 'על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים אליו לא יגיעו', ש'לעת מצוא' רומז לעת יציאתנו מן הקודש, שעל זאת יתפלל כל חסיד שישאר בו אותה הקדושה שזכה לה, וששטף מים רבים לא 'ישטוף' אותה כאילו לא היה כלום... (עי' תורת אבות שבת רטז).

ד. רמז נאה שמעתי, שהנה ברוב השנים חלים פרשיות שמיני ותזריע-מצורע לאחר ימי חג הפסח, כי הנה ב' מצוות חיובם מדאורייתא בליל הסדר. א. אכילת מצה. ב. והגדת לבנך. וכנגד זה נאמרו פרשיות אלו ככלות החג, פר' שמיני שיש בה ענייני מאכלות אסורות, והיא כנגד מצות אכילת מצה. ופר' תזריע ומצורע - להורות על הזהירות בדיבורים אסורים, וכנגד 'והגדת לבנך', וכל זה ללמד על המשך השפעות החג גם בימים שלאחריו.

תסוב לאחור', והלא היה יכול לומר מיד, 'הים ראה וינוס וגו' מלפני אדון חולי ארץ'. אלא מכאן הוראה לחיי האדם, שאף לאחר התגלות אלוהית בשני סדרי בראשית כ'קריעת ים סוף', אם לא יתבונן האדם במה שאירע, אזי ישאר באותו מצב בו עמד מקודם^ה. ועל כן זאת יעשה האדם וחי, לאחר שעברו עליו זמנים נשגבים אלו, עד שראתה שפחה על הים מה שלא

ראה יחזקאל בן בוזי, לחקוק ולהשריש בעצמו, במוחו ובליבו, כי ה' הוא האלוהים אין עוד מלבדו.

ויאמן העם - התחזקות באמונתו הטהורה

הקשה הרה"ק רבי ישראל ממשארטקוב זי"ע (ננוי ישראל בד"ה ויראו העם) מדוע במתן תורה מצינו שהנביל הקב"ה את ישראל לפי קדושתם, שהיה מחיצה למשה

ה. סיפר הגאון ר' יצחק ירוחם בורדיאנסקי שליט"א מה ששמע מנהג מונית (טעקס"י דרייווער) כמסיח לפי תומו, שפעם נזדמן לו באחד מטיוליו במרחבי הארץ שישן שינת הלילה יחד עם חבריו בשדה תחת כיפת השמים. לפנות הבוקר הגיח נחש גדול ומסוכן לאותה השדה ולפף את אחד החברים סביבות גופו מכף רגל ועד ראש, והתעורר הלה משנתו בבהלה עצומה ופתח פיו בשאגות אדירות לגודל הפחד, עד שכל בני הקבוצה התעוררו משנתם, ראש הקבוצה שהיה מצויד בכלי זיין (אקדח) החליט שבכדי להציל את כל בני הקבוצה מסכנת נפשות אמיתית - אין ברירה אלא לירות ירייה אחת בראשו של נחש ולהרגו נפש, על אף שהדבר מסכן את החבר הנ"ל, שהרי אם יחטיא את המטרה בסנטימט"ר אחד יהרוג ח"ו את החבר הנ"ל...

אחד מתוך כל אותה חבורה היה 'שומר תורה ומצוות' והוא מיהר ברגע האחרון לעצור את ראש החבורה, וביקש ממנו שימתין עוד כמה רגעים, ובעצמו התקרב בסמוך לחבר ששכב מסובב בנחש מפחיד, ואמר לו אמור אחרי מילה במילה 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד', וראה זה פלא, אך סיים החבר לומר 'אחד' מיד סיבב הנחש עצמו מטה מטה, ירד מגופו של האיש, נס ונמלט משם, וליהודים הייתה אורה. שאל הגר"י את נהג המונית, ומה עשה חברך לאחר נס גלוי כזה, אמר לו הנהג, הוא חזר בתשובה, כהיום הינו מחשובי התלמידים בישיבה גבוהה לבעלי תשובה - ישיבת 'אור החיים'. שאלו הגר"י, ומה אתך, כיצד לא שינית את אורחות חייך אחרי שגם אתה יחד עם כל הקבוצה ראיתם את יד ה' בעליל, אמר לו הנהג, כבוד הרב, הרי הנחש לא היה עלי... משסיפר הגר"י את דבר המעשה לדודו הג"ר שלום שבדרון זצ"ל, 'קנה' ר"ש את המעשה, והרבה היה מעורר את שומעיו עם 'סיפור' זה, כי אף אם יראה האדם גילויים נפלאים, שהם נעשים כדי לעורר את הנפש הישנה בהבלי הטבע, למען יכירו וידעו כל באי עולם כי יש מנהיג לבירה, וישנו אורחות חייהם לשוב אל ה' ולהתקרב אליו, מ"מ הלב טיפש ונשחץ מוצא לעצמו תירוצים שונים - הרי הנחש לא היה עלי, ומה אני קשור לכל זה... בטרם נלעג לאותו נהג מונית, נתבונן אם איננו דומים אליו בעניינים הנוגעים לנו.

ענין זה גם ייאמר לעניין עבודתו של אדם בימים אלו - ימי הספירה, שעליו להבין שהדברים נוגעים אליו ממש, כי במה שהוא משנה עצמו ומתקן דרכיו אינו עושה בזה טובה לאיש בעולם מלבד לעצמו, הרווח מעסק התורה והמצוות ותיקון מידותיו רוח שלו הוא, לאיך ההפסד כשאננם כראוי הפסד שלו הוא. ובזה יש מבארים את לשון הכתוב (כג טו) 'וספרתם לכם...' מהו אומרו לכם, אלא משל לבעל עסק שאחת לשנה סופר יחד עם שכיריו ופועליו את סחורתו ומאזן רווחיו כנגד הפסדיו, אך כמובן, לא הרי ספירת ובדיקת הפעולות של השכיר כהרי הספירה והבדיקה שעושה בעל העסק, כי השכיר - אין התוצאה נוגעת לו, אבל לבעל העסק יש לכל רווח או הפסד השפעה חשובה הקובעת לו פרנסתו לכל השנה, ולכן אמרה תורה 'וספרתם לכם' שכל אחד יביט על הספירה ובדיקת נכסי הנפש כספירה הנוגעת לו עצמו (ולכן אמרו חז"ל מנחות סה:), שתהא ספירה לכל אחד ואחד, ואין הספירה של ב"ד דוגמת שמיטה ויובלות, אלא היא עסק של כל אחד ואחד).

ואפשר לרמז שזוהי המעלה שהובאה בזוהר הק' (ויקרא צז): 'ומאן דמטי טהור להאי יומא, וחושבנא לא אתאבד מיניה' (שבא טהור ליום החמישים בחג השבועות, אחרי שלא אבד ממנו החשבון של הספירה) שזכר בכל עת את החשבון, כבעל העסק שמרגיש כי החשבון קשור אליו, ואינו אומר, כבוד הרב הרי 'הנחש' לא היה עלי... מה לי ולכל ענין זה.

ו. וכבר מילתנו אמורה שהדרך להחזיק את הארות החג הוא על ידי שיקבל על עצמו קבלות טובות, שע"ז יהא 'כלי מחזיק ברכה'. וכך ביאר הרה"ק מאיז'ביצא זי"ע במה שאמר אברהם אבינו בברית בין הבתרים (בראשית טו ח-ט) 'ויאמר ה' אלוהים במה אדע כי אירשנה, ויאמר אליו קחה לי עגלה משולשת וגו', שאברהם אבינו שאל את

ידו להשיג דבר שלא נגזר עליו, ומה שנקצב לו בוא יבוא עד פתח ביתו, ואם כן מדוע עליו להיחפז ולהיבהל.

ובך רמוז קמאי (עיי' עבודת ישראל להרה"ק מקא'ניץ זי"ע) באמור בפרשתן (יא כט) 'וזה לכם הטמא בשרץ...'. שוהי מומאת ה'שמונה שרצים' הנהוגה עד היום הזה - שרצים בכל העת הנה והנה מבלי מנוחה... אם בענין הפרנסה לחזור יומם ולילה אחר עסק השתדלותם בהשתדלות יתירה^ה, אם בשאר עניינים במרוצה אחר 'עסקן' פלוני, ואחר 'שדכן' אלמוני וכיו"ב רבות, וחסרון יש בדבר כי הוא מורה על חסרון באמונה ובטחון בה', שבבהילותו ובהשתדלותו יתר על המידה מראה בעצמו שסובר שעי"ז יצליח להשיג לעצמו חפצו, ואינו משים אל ליבו כי הקב"ה הוא מנהל את העולם, ולא יגיע לו בכל 'עסקיו המרובים' אפילו משהו שלא נגזר עליו.

ובכלל 'השתדלות מטורפת ומבוהלת' היא כשמחמת כן מחסר בקביעת עיתים לתורה או ש'בורח'

לברו, ולאחרן לברו, ולכהנים בפני עצמם, ואילו בקריעת ים סוף כולם היו שווים לטובה עד שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי. ומבאר, כי 'קבלת התורה' איננה שווה בכל בני ישראל, אלא כל אחד לפי ערכו כך יקבל - כפי הכנתו לקבלת התורה כך היא תגיע אליו, ועל כן היו כמה מדרגות ומחיצות במתן תורה, מה שאין כן ב'קריעת ים סוף' - שם קנו בני ישראל את האמונה בחי עולמים, ובאמונה אין הבדל בין גדול לקטן ובין צדיק לשפחה, וכלשונו 'כי גם האדם היותר קטן בחכמה ובתבונה, אם רק יאמין באמונה פשוטה גדולה אז ישיג כמו האדם הגדול, ללא הבדל', והיינו שעל ידי אמונה ישיג הקטן בהשגת הגדול.

המאמין בבורא כל עולמים ברור לו כי אין בכוחו לעשות דבר קטן כגדול, וממילא תמיד מהלך ביישוב הדעת^ה, ואינו נחפז ונבהל להשיג צרכיו, שהרי ברי לו שממילא הכל מתנהל כרצונו יתב"ש, ואין לאל

השי"ת כיצד אוכל לירש את המראה הגדול שיהא בר קיימא בקרבי ולא תפוג השפעתו ממני כחלוף זמן. ועל זה השיב לו הקב"ה 'קחה לי עגלה משולשת' שהכוונה היא על הקרבנות (כדאיתא ברש"י שם), והיינו שעל ידי שיתחזק האדם בעבודתו, ויקריב מעצמו קרבן לה', על ידי זה יוכל להחזיק בעצמו את ההתעלות הגדולה שהיה לו.

ז. סיפר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (ליקוטי אמרים אות נב), שפעם היה הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע בבית בתו של הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז' זי"ע, ובשעת יציאתו לדרכו מיהר מאוד ונחפז לצאת בבהילות, בטרם יצא מן הבית ביקש מבעה"ב שתאמר לו דבר ששמעה מאביה, אמרה לו מרגלא בפומיה של אבי הקדוש שאסור ליהודי להיות בהול ונחפז, כששמע זאת נעמד על עמדו ונשאר עוד זמן מה מתוך יישוב הדעת. לאחר זמן נודע שהמתינו שודדים רוצחים בדרך בכדי לשדוד את ההולכים ושבים ולרוצחם נפש, ואם היה יוצא מתוך חפזון אזי היה נופל בידיהם ל"ע, ורק על ידי שנתעכב בבית ניצל מידם. על פי זה פירש ה'דברי שמואל' את לשון הכתוב (ישעיה ל טו) 'בשובה ונחת תושעון', שעל ידי יישוב הדעת וההנהגה במנוחה מתוך האמונה הטהורה ניתן להיוושע מכל צרה.

ובזה יש לפרש מה שאומרים בזמירות שבת (בזמר כל מקדש) 'פוסעים בו פסיעה קטנה', כי השב"ק היא מעיין האמונה שהקב"ה הוא בורא שמים וארץ, וכשמאיר בקרבנו הארה זו הרי ממילא 'פוסעים בו פסיעה קטנה', מתוך ההכרה הברורה שאין לאן לרוץ ולמהר...

כדברים הללו מבארים בשם הגה"ק מקאז'גלוב זי"ע במה שאמרו חז"ל (שבת קיג:) 'פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם, ומהדר ליה בקידושא דבי שימשא', כלומר, כי הפוסע 'פסיעה גסה' ואינו מבין שהנקצב לו יגיענו גם מבלי מהירות וזריזות יתירה הרי זה מורה שמאור עיניו אינו כשורה, 'השקפתו' והבטתו על כל עניני עולם סוטה מדרך הישר והבטה ישרה, 'ומהדר ליה' - כיצד יחזיר לעצמו את מאור העיניים, ההשקפה הנכונה, בעת 'קידוש' של שבת, אז פותח פיו ב'ויכולו השמים, ויכל אלוקים ביום השביעי', ומשריש במוחו וליבו עיקרי אמונה ובטחון, בזה ישוב למקומו הנכון, והכל בא על מקומו בשלום.

ח. כי זה האיש המרבה בהשתדלות יותר מדאי, אינו דומה אלא לאותו פתני המחזיק חבית עגולה בראש ההר, וברצונו להורידה לתחתית ההר, והרי הוא נושאה על כתפיו בכוחותיו האחרונים עד כדי שבירת כל עצמותיו - היש לך פתני גדול מזה, כי בר דעת ידע שעליו לדחוף במעט את החבית והיא מתגלגלת מאליה. ולדידן, הרי הפרנסה הקצובה לו מן שמיא ממילא תתגלגל ותשחר לפתחו בין אם יעמול עליה ובין אם לא, וכל מעשה השתדלותו אינו אלא בכדי לצאת ידי חובת ה'השתדלות', ומדוע יכריח את עצמו לעמול עד צאת נשמתו.

ומכאן כתב הרמב"ם (הל' ביאת מקדש פ"ב ה"ה) בזה"ל, כהן שיצא מן המקדש בשעת העבודה בלבד חייב מיתה בין כהן גדול ובין כהן הדיוט, שנאמר 'ומפתח אוהל מועד לא תצאו פן תמותו', כלומר לא תניחו עבודה ותצאו מבוהלים ורחופים, ונתבאר ב'כסף משנה', שאפילו אם נעשה ככהן אונן ל"ע מאחר שאחד מקרוביו מת אסור לו לעזוב את העבודה 'מבוהלים ורחופים' בטרם שהעמיד כהן אחר להחליפו לסיים את העבודה, כי אם יצא מיד הרי זה זלזול בעבודת הקודש, וחמור הדבר כל כך עד שהוא חייב מיתה. ומעתה כמה עלינו להתעורר שלא לצאת בבהילות מהתפילה [שהיא במקום קרבנות] קודם הזמן, שלא לזלזל בעבודה...

ויזכור את דברי רבינו ידעיה הפניני (מבחר הפנינים שער האמונה), אם יברח האדם מטרפו כבורח מן המוות - טרפו ירדוף אחריו יותר ממנו למחר להשיגו. וא"כ, שהנקצב לו בוא יבוא עד פתח ביתו, מה לו לרדוף אחר הפרנסה ו'להשתדל' יתר על המידה, אין

מן התפילה באמצע^ט... וכך ביאר המהרש"א הא דאיתא בגמ' (ברכות ו:) 'כל הרגיל לבא לבית הכנסת ולא בא יום אחד הקב"ה משאיל בו (ופירש"י, מה טיבו של פלוני, למה לא בא), שנאמר (ישעיה נ י) מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נוגה לו וכו', ואם לדבר הרשות הלך אין נוגה לו, יבטח בשם ה', מאי טעמא משום דהוה ליה לבטוח בשם ה' ולא בטח', ולבאורה קשה מה שייכות יש בין זה שנמנע לבוא לבית הכנסת לעניין הבטחון, ומבאר המהרש"א, שכוונת הגמ' לזה שמונע עצמו מבית הכנסת בטענת 'השתדלות', שנצרך הוא לילך להתעסק במסחרו בכדי להרוויח בה ולכלכל את בני ביתו, וסבור הוא שיש מצוה בדבר, אך על זה אמרו שהיה לו לבטוח בשם ה' שיתן לו פרנסתו ולא היה לו להימנע מבית הכנסת בשביל זה'.

דברים נוקבים בעניין זה כתב הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (תפארת שמשון בפרשתן עמ' צה) שהנה נאמר בפרשתן (י ז) 'ומפתח אוהל מועד לא תצאו פן תמותו',

ט. כה הביא ב'שיעורי משמר הלוי' להגרמ"מ שולזניגער זצ"ל (סוטה עמ' קפ) וז"ל, הגאון הצדיק רבי עזרא ברזל זצ"ל היה מוכיח את שומעי לקחו (בירחי כלה) וכה היה אומר במתק שפתיו, בן אדם לפעמים רץ באמצע חזרת הש"ץ ועוזב את בית הכנסת, ומדוע, כי מחכה לו איזה עסק שהוא צריך להרוויח שם הרבה כסף, ומחשב לעצמו שאם ימתין עד לאחר ברכת כהנים הוא יפסיד בעסקיו, ואינו מבין שבכך שהוא עוזב לפני ברכת כהנים הוא מפסיד בכך את הברכה הגדולה של 'ואני אברכם' אשר נצרכת לו כל כך בעסקיו, הא למה הדבר דומה, לאדם שרץ וממהר לבית העסק, וכאשר מגיע אל מקום העסק הוא מגלה ששכח את המפתחות בבית... הוא רץ רץ והמפתחות נשארו בבית... והלא הברכת כהנים זה המפתח, ובכלל, סיום סדר התפילה הוא הגורם ומביא את 'ירידת השפע', ומה לך בורח ומפסיד את ה'מפתח' - ברכת ה' שמבלעדיה לא תרוויח מאומה... (עכ"ל).

וכבר היה מעשה אצל הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע, שראה איש יהודי הממהר לצאת מבית הכנסת בעת תפילת 'אשרי ובא לציון', כשהוא רץ למלאכתו ולפרנסתו, ניגש אליו הרה"ק, אמר לו, בסידור נכתב לפני תפילת 'אשרי ובא לציון' - ירידת השפע, נמצא שכאשר אתה ממהר ויוצא לעבודתך הנך מפסיד את השפע... עוד מביא ב'משמר הלוי', בעיר חיפה היה איש מופת, קראו לו רבי אנשיל שוורץ זלה"ה, היתה לו חנות גדולה של כלים, ולא היה פותח את החנות עד לשעה שתיים אחר הצהריים, היה בא בשעות הבוקר לבית המדרש בחיפה, והיה מתפלל לאט לאט כמונה מעות, עם התהלים ועם המעמדות ושאר סדריו, שאלתי אותו - רבי אנשיל, מה עם הקונים, והוא השיב, הם לא עומדים בשמש, הם יכולים לבוא גם בשלוש אחר הצהריים, וברוך ד' הוא השיא את כל ילדיו בכבוד...

י. כה הביא הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (שער רוח הקודש) וז"ל. גם היה אומר לי מורי ז"ל (האר"י הק') שטוב לאדם שידור בבית שיש בו חלונות פתוחות לשמים כדי שיוכל בכל רגע לישא עיניו אל השמים כדי להסתכל בהם ובפרט אם יביט בנפלאותיו יתברך במעשה שמים וארץ, וכמ"כ (תהלים ח ד) 'כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך', וכן דרשו במדרש הנעלם (בפרשת בראשית דף ק"ג) על ענין נבוכדנצר שנאמר בו (דניאל ד לא) 'וְלִקְצֵת יוֹמָיָהּ אֲנִי נְבוּכַדְנֶצַּר עֵינֵי לְשִׁמְיָא נְטִלְתָּ, ולכן טוב לאדם שיסתכל בכל רגע אל השמים כי דבר זה מחכים את האדם ונותן בו יראה וקדושה, עכ"ל. לענייננו ייאמר כי הנושא בכל עת עיניו לשמים ומייחל לחסדי הבורא - בידעו כי רק משם תצמח ישועתו, בוודאי תנוח נפשו מריצתה המיטרפת...

לכל אחד כפעלו הרע עמם, ואף ה'צומח' שאינו יכול להשיב כפעלו, מכל מקום ניכר עליו שינוי צורה. אולם על ה'דומם' כדוגמת אבן וכיו"ב לא תרגיש ולא תראה מאומה כשדורכים עליה או זורקים אותה למרחק, ופשיטא שהיא לא תגמול רעה כנגד רעה. ולזה אמרה תורה וידום אהרן - שעשה עצמו כדומם שאינו מרגיש, וקיבל בגבורה ובאהבה את הנהגת הבורא ית' עמו, אף כשפגעה בו מידת הדין בסילוקם של שני בניו שהעיד עליהם הכתוב 'בקרובי אקדש', ולא זו אפילו כמלוא נימה מאמונתו התמימה בצור כל העולמים, וכאילו לא אירע עמו כלום¹, אף מי שעבר עליו כזאת בדורנו דור אחרון, והרגיש על בשרו את המובא כאן על אהרן הכהן - ידע שבקבלתו באהבה דין שמים נחשב מתלמידיו של אהרן - שכביכול נעשה שותף להקב"ה שהפקיד אצלו את אחד מיקיריו באהבה ושמחה².

זה אלא שמות ויגיעה לריק, בין כך ובין כך הכל קצוב וחתום, וכל השתדלות שבעולם לא תרבה לו את משכורתו יותר מכפי הנקצב לו³.

וידום אהרן - כאבן דומם שאינו מרגיש במכתו מתוך אמונה עילאית ושלמה

בפרשתן (י א-ד), ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו.... ותצא איש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה', וידום אהרן... קרבו⁴ שאו את אחיכם מאת פני הקדש אל מחוץ למחנה⁵. הנה האף שמי שלא נתנסה בכגון דא לא יבין לעולם את גודל הכאב הצורב בבשר החי מידי יום ביומו, מכל מקום ננסה להטיף מעט טללי תחיה - לשכך כאב וייסורי נפש. נוראות ביאר הרה"ק מאוסטרבצא זי"ע (מאיר עיני חכמים) כי הנה ד' דרגות יש בבריאה 'דומם, צומח, חי ומדבר'. ה'חי' וה'מדבר' מרגישים בעלבונם ובצערם, ואף ישיבו

יא. הא לך לשון ה'חובות הלבבות' (הקדמה לשער הבטחון) 'והבוטח בה' ישיג תועלת הממון, רצה לומר פרנסתו, ותימנע ממנו טרדת המחשבה של בעל הממון והתמדת דאגתו עליו, מפני שבבטחונו בה' לא ירדוף אחר פרנסתו ולא יעשה כי אם ההשתדלות המוטלת עליו והקב"ה יסייע בעדו ויתן לו די מחסורו אשר יחסר לו.

יב. הנה על תיבת קרבו ישנם שני 'טעמי המקרא' הלא הם 'תלישא גדולה וגרשיים', ושמעתי דבר נפלא מאחד מצדיקי הדור שליט"א, עפ"י הידוע כי דייקא במקום הנראה לאדם כי הוא מרוחק ונדחה ממחיצתו של הקב"ה שם הקב"ה מתקרב אליו ביותר, על כן ישנם שני טעמים א. 'תלישה גדולה', ורומז על מצב בו אדם מרגיש עצמו 'תלוש' (אפגעריסען) במידה גדושה וגדולה. ב. 'טעם' הנקרא גרשיים - גרוש ומרוחק פי שניים אז הוא 'קרוב'. והנה, לא היה די לו לתת טעם 'תלישה קטנה' אלא דייקא גדולה... ולא די באזלא גרש אחד - דייקא 'גרשיים' - מגורש בכפליים שם יתקיים בו 'קרבו'. ומכאן תצא הקריאה לכל שבורי לב 'קרבו שאו את אחיכם...' כי דייקא שם היא ה'קרבו' שלהם ביתר שאת ועוז.

ודייק עוד, כי טעמע המקרא שבתיבת 'קרבו' הם על אות ק' ואות ב', העולים יחד ק"ב כגמטריא של תיבת 'אמונה', לומר, כי ע"י האמונה יעמוד איתן בזמן ריחוק ויהא בידו להתקרב.

עוד אמר לי אותו צדיק לרמז בפסוק הנאמר (תהלים קיט פו) 'כל מצוותך אמונה שקר רדפני עזרני', כי המאמין בה' - אזי הוא רואה שהשקר של הרודפים - שהעלילו עליו רעות שחרשה נפשם כל זה מסובב מן השמים לעזרני. יג. בנו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע הגאון רבי אברהם נסתלק על פניו, ובכל ימי השבעה חזר החפץ חיים על לשון הפסוק 'ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם'. ככלות ימי השבעה שמע הח"ח שהבריות סחים בהתפעלות כיצד קיבל את הדין באהבה, ופנה אליהם וסיפר להם את המובא בספר תולדות אדם, כי בימי האינקוויזיצ'ה הרשעה בספרד תפסו הרשעים ימ"ש שני אחים ילדים והרגום למול עיני האם. נשאה האם את קולה ואמרה, רבש"ע ציווית בתורתך 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך', אולם עד היום לבבי היה חלוק, חציו נתון לאהבת המקום ב"ה וחציו לאהבת בניי, אולם מהיום ואילך תהא אהבתי אליך בשלימות בכל לבבי.

יד. ידוע שכל בניו וחתניו של הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע נפטרו על פניו ל"ע (חוץ מבת אחת, והם היו כולם צדיקים וקדושים, דוגמת בנו הגה"צ רבי יעקב זצ"ל שנלב"ע בצעירותו, ואביו ציווה לחרוט על מצבתו שהיה נוטר הברית). סיפר הגה"צ מקטמון זצ"ל, בשעה שחזר הרה"ק מקבורת בנו האחרון היה שרוי בשלוות הנפש בתעצומות עוז. ניגש אליו הרב מקטמון ושאלו מניין לו כוחות אדירים כאלו. השיב הרה"ק בכוח גדול, פעמים שאב משלח את בניו לדרך רחוקה מאד במדינת הים לצורך תכלית מסויים. ומדרך העולם שלבו של האב יתמלא בגעגועים עזים, אלא שהוא משקיט את

ולא יאמר האדם מדוע תדברו אלי כה גבוהה, וכי אפשר לי להשיג דרגה גבוהה כזו, ועל כולנה יאמרו אלו שחוו על בשרם את הקושי בשיכול יקריהם וכו"ב - וכי יש בידך לחבוש הכאב הצורב וכואב במחט בבשר החי... תשובתו, אין כל חסרון בדבר הכאב - כי אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו, אך מ"מ מוטל על כל איש יהודי להתחזק באמונה פשוטה^{טו} ולהלך כפי כוחו להיות מ'תלמידיו של אהרן הכהן' שקיים בנפשו 'יודום', כי כל מידי דרמיו באורייתא

(כל המרומו בתורה) שייך לכל איש מישראל לדורות עולם - עכ"פ בדרגה מסוימת, ועל דרך דאיתא בגמ' (מגילה יד.) 'נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא הוצרכה לא נכתבה'. ויתחזק עכ"פ כפי יכלתו באמונה שלימה לזכור בעת צרה שאין מקרה בעולם ח"ו אלא הכל מיד ה' טו, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד - ואף אם אין הדבר נראה בעיני בשר מ"מ כן היא המציאות הקב"ה הוא 'טוב ומיטיב' לכל וברבות הימים (כזה או בבא) תמצאנה". וישים האיש ללבו, שכל הצער ומכאוב

סערת רוחו בידיעה שלצורך טוב נשלחו שם - ובניו שרויים בטוב ובנעימים, ובפרט ימצא מרגוע לנפשו בקריאת איגרות ומכתבים שהם משלחים אליו מידי פעם, אף אני, שלוות נפשי באה מתוך ידיעתי שהם הפליגו לדרך רחוקה למקום שכולו טוב - כשהם קרובים לשכינה הקדושה ושמא תאמרו 'איגרות שלום' מה יהא עליהם, נו, על זה הנני מוכן לוותר ולהתגבר.

טו. שמעתי בשם 'חכם אחד' מגדולי הדור על לשון הגמרא (מו"ק כז:) 'הא כיצד שלשה ימים לבכי, ושבעה להספד, ושלשים לגיהוץ ולתספורת, מכאן ואילך אמר הקב"ה אי אתם רחמנים בו יותר ממני, ע"כ. כי יש להעמיד 'פסיק' ולומר, מכאן ואילך אין לך להתאבל יותר כי אמר הקב"ה - הקב"ה אמר ליעשות כן, ומעתה תזכור רק זאת אמר הקב"ה. הגה"צ רבי נטע ציינווירט זצ"ל היה פעם ב'ניחום אבלים' אצל הגאון רבי רפאל דוד אויערבאך ראש ישיבת 'שער השמים' זצ"ל לאחר ששיכל את בנו הבחור אהרן מאיר הי"ד שנהרג על ידי בן עוולה מבני ישמעאל, תיכף בהיכנסו אמר ר' נטע 'חקירה' יש לי אליכם, אם לא היה נגלה המלאך אל אברהם אבינו לאמר לו - 'אל תשלח ידך אל הנער', ויצחק בנו היה נשחט כציווי הבורא - 'והעלהו שם לעולה', האם היה אברהם חייב בדיני אבלות לישב עליו 'שבעה' כדין האב על בנו רח"ל, ענה האב השכול ואמר, פשיטא שמחויב הוא בכל דיני אבלות ו'שבעה', כי 'מה נשתנה' מיתת יצחק משאר מקרים, הרי כל 'שבעה' היא על פטירת אדם ב'ציווי הבורא', נענה רבי נטע אכן דיבורים אלו רציתי לשמוע ממכם, ומיד אמר 'המקום ינחם' ועזב את הבית, כי זהו תכלית האמונה להאמין בכל מצב יהיה מה שיהיה שהכל בא בגזירת המקום ו'אין מקרה בעולם'.

טז. משל אמרו לשנים שהיו אצל הרופא, הלה דקר במחט בכל אחד מהם - לצורך הרפואה, ולשניהם כאב הדקירה מאד, אלא שאחד מהם עיוור היה - ולא ראה מי דוקר בו ומדוע הוא עושה כן, ע"כ היה סר וזעף על כך, ומשנהו שעניינים פקוחות לו ראה מי הדוקר ולשם מה, ונתמלא שמחה על רפואתו הקרובה לבוא... והנמשל פשוט, כי אף שוודאי פעמים עוברים על האדם ייסורים ושאר מיני קושי המכאיבים לאדם ביותר, אמנם מי שאינו פוקח עיניו לראות כי הכל מידי הבורא הרופא לכל ומיטיב לכל יהא סר וזעף ויכאב לבו על הייסורים, אמנם הפיקח הרוואה את ה' בכל דרכיו כי הוא המכאיב לו לתועלתו ולישועתו השלימה יתמלא שמחה ויודה וישבח לבוראו על כל החסד שגמל עמו.

וכה פירש הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצ"ל (בעת שישב 'שבעה' על בנו בכורו ר' משה ז"ל) בלשון הכתוב (תהילים קיט ל) 'דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי', שזה האיש אשר בחר לעצמו דרך אמונה, לראות בכל דבר ודבר רק את יד השי"ת, אזי כל העובר עליו, הן במידת הרחמים והן במידת הדין ובבחי' משפטיך - שווה בעיניו, שהרי 'רואה' הוא כי הכל הגיע אליו מידי הקב"ה שהוא קל אמונה וצדיק וישר הוא.

להרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע נלב"ע י"ג בניו על פניו בחיי חיותו, לאחר אחד מהלוויות קיים בעצמו כל הלכות אבלות גם ישב על הארץ... אך הנהגתו הייתה בשלוות הנפש כלא היה, שאלתו הרבנית במר נפשה, וכי 'תרנגול' קברנו זה עתה, הלא בנינו עצמנו ובשרנו עזבנו והלך למנוחות, ויען לה בתוקף אמונתו הטהורה, אכן, 'פעקיל' (סאת הייסורים והצרה עצמה) מקבל האדם משמים, אך הצער ו'עגמת נפש' (הנלווית אליה) אינה מידו ית', אלא האדם גורם זאת לעצמו. יז. בנו של הרה"ק האמרי אמת זי"ע הרה"ח רבי יצחק ז"ל נלב"ע בדמי ימיו בערב שבת פר' וירא לפנות ערב. הסתלקותו הסיבה כאב גדול ומקור דמעה לרבי ולכל הנלווים אליו. אולם, במשך השבת לא היה ניכר שינוי

באים לו לאדם לטובתו הגמורה מאת 'אבינו אב הרחמן' י"ה. והכל נעשה לטובת האדם, ומה שאינו בהבנת האדם, הטובה הנעשה הוא באיזה דבר נסתר - שאין בידו להשיגו, ובודאי היא יותר טובה'. והיינו שבשעה שרואה אדם שכביכול חבורא מתנהג עמו ב'הסתר והעלמה', ונראה לו כי עולם חשך בעדו, ידע שאדרבה - באותה שעה מצמיח לו חבורא טובה גדולה אשר לרוב גדולה יש לעשותה בהשקט, בהצנע ובסתר.

וכשיאמין בזה תנוח דעתו ותשלול נפשו, וכמו שכתב הרה"ק מקאברין זי"ע (במכתב, הובא ביסוד העבודה מכתב נג) 'כללו של בטחון - להאמין באמונה שלימה, שכל דבר הנעשה - מזה' (נעשה), שהוא הטוב

על פניו הק' של הרבי, ואף שח בקדשו בשולה"ט על הפסוק 'קח נא את בנך אשר אהבת את יצחק'. ויהי אך יצאה השב"ק נתיישב הרבי על הארץ 'שבעה' על הבן, ומאד מאד היה קשה להשיב רוחו בקרבו. גם כשהגיעו גדולים וצדיקים מראשי גולת אריאל בפולין לא הצליחו להשקיט את סערת רוחו ולבו הנשבר. עד שהגיע איש פשוט מבני מדינת אונגריה, ואמר לו, רבי קדוש, הרי אמרו חז"ל (מגילה לא): 'סתירת זקנים בנין ובנין נערים סתירה', ואם בזקן בשר ודם אמרו כן, ק"ו גבי הקב"ה שהוא זקן מלא רחמים, וודאי שסתירתו איננה אלא בנין מפואר... מיד הרים ה'אמרי אמת' את עיניו, ותחי רוחו מאותה שעה, ואמר 'יהודי זה ניחם אותי'.

יח. הרה"ק רבי מאיר נתן זי"ע בנו של הרה"ק הדברי חיים נלב"ע בחיי אביו, ביום הראשון כשנעמד הדברי חיים להתפלל שחרית, נטל את הטלית להתעטף בה, וקודם שהחל באמירת ברכי נפשי פתח ואמר, הנה מהלך לו איש בנחת ברחובה של עיר ולפתע מרגיש כי מאן דהו הכהו בגבו מכה גדולה וחזקה - מיד יסתובב המוכה לאחוריו ברוב רוגזה וטענה מי העיז להכותו כן. אמנם אם יראה שה'מכה' אינו אלא ידידו אוהבו שהכהו בגבו לאות אהבה וחיבה - לא די שלא יקצוף ויתכעס עליו, אלא אדרבה מכה זו תוסיף אהבה על אהבתו וחיבה על חיבתו. אף לדידן, עתה הוכינו במכה אנושה אך מי הוא זה המכה הלא הוא ידיד נפש אב הרחמן... ופתח בהתלהבות בסדר התפילה.

הוסיף על זה חכם אחד עפ"י דברי הגמרא (שבת קנא): שבתו של רבי חנינא מתה ולא בכה ר"ח, אמרו לו בני ביתו וכי 'תרנגולת' הוצאת עתה מן הבית מדוע אינך מבכה את האבידה הגדולה, אמר לה ר"ח, בלשון תמיה - 'תכלא ועיורא', ופירש"י, תיכלא ועיורא. שיכול בנים ועיוורון הדמעה. וכפשוטו הכוונה שלא אבה לבכות כדי שלא יוסיף צרת עיוורון עיניים על צרת השכול. ביתר עומק הוסיף ה'חכם' לומר, תכלא ועיורא - אחרי שנעשיתי 'שכול' וכי אוסיף על זה גם עיוורון שלא לפקוח עיני לראות ולהביט מי עולל לי כזאת, הלא הוא אבינו אב הרחמן שעשה לי כן ברחמיו המרובים למעלה מהשגת בר איניש...

יט. מעשה בהגאון רבי משה שפירא זצ"ל, שנפטרה בתו בחייו, במעמד הלוויה נשא ר"מ דברי הספד ובתוך דבריו נענה ואמר, הרי ג' שותפים הם באדם הקב"ה אביו ואמו (קידושין ל:), והיאך עשה הקב"ה - שהוא אחד מג' השותפים, דבר כזה מבלי להימלך בשני השותפים האחרים... (עיי' שו"ע חו"מ קע"ו) וע"כ צריך לומר שאין כאן כלל 'חובה' אלא 'זכות', וזכין לאדם שלא בפניו... (דבר שהוא זכות לאדם אפשר לעשות עבורו אף שלא בידיעתו תחילה), וכלומר שאף שאסור לשותף להוציא מ'קופת השותפות' בלא ידיעת השותפים האחרים, אך זה ודאי שמותר לו להכניס עוד רווח לקופה המשותפת. ועל דרך זה הוא גם בעניין דידן, כש'השותף השלישי' נוטל את הילד הרי אין זה 'הוצאה' אלא 'הכנסה'... שבזה מכניס הוא רווח גדול לשותפים האחרים, והגם שאין אנו מסוגלים לתפוס בשכלנו הדל מה טובה יש בדבר, אך אנו מאמינים בני מאמינים שאין הקב"ה עושה להם 'הפסד ונזק', ורק הוא יודע גודל הטובה הגנוזה בזה.

ידוע מכתבו של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, גם נודע בקבלה שאם האבלים אינם מתאבלים יותר מדאי (על מי שנפטר בקיצור ימים) כל אותם ימים שחסרו לו יעברו ליוצאי חלציו, ויאריכו ימיהם בטוב ובנעימים.

ובפרט אם ה'נפטר' קטן היה הרי הוא כתריס המגין בפני הפורעניות על אביו ואמו, כמו שאמר רבא במסכת סוטה (מט.) שהקטנים (בני רשעי ישראל) מבזבזין את דין אביהן, וברש"י, וז"ל, קטני רשעי בני ישראל. שמתו כשהן קטנים, שמבזבזין דין אביהם. קורעים דין אביהם שכשבאין לדונם אומרים לפניו - למה האבלתם וצערתם עלינו במותינו ונפרעת מהם בחייהם, עכ"ל. והקב"ה שומע לטענתם ומבטל מאביו ואמו כל מיני גזרות קשות ורעות.

באר הפרשה - פרשת שמיני - ספירת העומר

וספרתם לכם - קדושת ימי הספירה

בתיב (כג טו-טז), 'וספרתם לכם ממחרת השבת² מיום הביאכם את עומר התנופה³ שבע שבתות תמימות תהיינה, עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום'. צא ולמד על תוקף קדושת הימים ממה שכתב הרמב"ן (ויקרא כג לו) והימים הספורים בינתיים בחולו של מועד, כלומר שבשם שחול המועד הוא הימים שבין יו"ט ראשון לאחרון של חג, כך ימי ספירת העומר הם בחול המועד בין פסח לעצרת⁴.

בין יריעות המשכן, כך אלו הימים המה ימי חיבור בין בני ישראל לבין אביהם שבשמים.

נראות כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (החודש תרל"ט) בשם הזוה"ק (תצוה קפג; עיי"ש) 'דמאן דנטיר הני יומי מפסח עד עצרת אין צריך לבוא במשפט בתשרי' - השומר ונוהר בסור מרע ועשה טוב בימים שבין פסח לעצרת הרי הוא מתוקן ועומד ואינו צריך לבוא לפני המלך המשפט ביום הדין.

ואילו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (אמור ד"ה וספרתם בד"ה לא נודע השנה) מביא משם הארז"ל שבמו שמפסח ועד העצרת הוא זמן גידול כל הפירות והתבואות, כן הוא זמן גידול הנפש⁵. וכן מצינו בלשון

הנה"ק החיד"א זי"ע (לחם מן השמים, תרומה אות כא) מביא משמו של רבינו אפרים על הכתוב (שמות כו ו) 'ועשית חמישים קרסי זהב', שהוא מכוון על חמישים ימי הספירה הקדושים, וכמו שה'קרסים' המה המחרים

כ. איתא באבודרהם (תפילות הפסח) הטעם שסופרים 'ספירת העומר' בימים אלו דייקא, כי בימים אלו - ימות הקציר, עת החמה בגבורתה מחממת את כל העולם מתעורר באדם רתיחת הדם ללהטו אחר התאוות ובקשות הנאות עולם הזה, ולכן ניתנו הימים לתקן עצמנו כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו, ומהאי טעמא תקנו לקרוא פרקי אבות בשבתות אלו ללמד את האדם דעת מה חובתו בעולמו, להכניע נפשו שלא תחפש אחר דברים המזיקים לנפשו. על פי זה יש לפרש שכשם שנותנים לתינוק מיד לאחר היוולדו תרופה לחסן את גופו שלא יחלה, כך נתן לנו הקב"ה ברחמי את ימי ספירת העומר מיד בתחילת ימי הקיץ לחזק את הנפש שלא תמשך לחטא ועוון. ומעניין לעניין באותו עניין, מסופר כי לאחר פטירתו של הגאון רבי שאול ברזם זצ"ל חתנו של ה'סטייפלער' זי"ע, אמר הסטייפלער לנכדו לבית ברזם שילמדו 'פרקי אבות' לעילוי נשמת אביהם, כי גם 'בית יעקב' מותרים בלימוד מסכת אבות שכל כולה ארחות חיים ונתיבות יושר. ומכאן נלמד עצה טובה, כאשר יש פנאי בשבתות הקיץ והיום ארוך, שראש המשפחה ילמד עם ילדיו פרקי אבות 'לטובת נשמת החיים'... לחנכם ולהדריכם בדרך התורה, וכבר יצאו לאור פירושים רבים להקל על העיון בהם.

כא. הנה הקשו רבים, מדוע נקרא העומר בשם 'עומר התנופה', הרי ענין התנופה לכאורה אינו אלא 'סעיף קטן' בכל הקרבת העומר, ואינו עיקר העומר, מה גם, שהביכורים והשלמים אף הם טעונים תנופה, ולא מצינו שנקרא שם 'שלמי תנופה', ומבאר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע שבא לרמז בזה שעל האדם לנער עצמו - זיך געבן א גוטן שאקל, כדי להתנער כליל מהגשמיות לרומם עצמו משקיעתו בתוככי הטבע. דוגמת תנופת הלויים שנועדה לנערם מן העולם ולהעלותם להיות קודש קדשים. תנופה והתנערות זו היא הקדמה לעבודת ימי הספירה בהם צריך להכניע עצמו ולמסור כל רצונותיו להקב"ה, אך כדי להגיע לדרגה זו צריך קודם האדם תנופה וטלטלה. וכידוע שפעם פגש הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע יהודי של"ע כבר היה כ"כ מנותק מהיהדות עד ששום דיבורים לא הועילו לו רח"ל, מה עשה, תפסו בדש בגדו וטלטלו טלטלה עזה, מתוך זעקה - עד מתי תסתובב כך עלי אדמות, מיד נזדעזע הלה וזעק זעקה גדולה ומרה שרוצה לשוב בתשובה. והיינו שלפעמים האדם כ"כ התנתק משרשו עד שצריך הוא טלטלה ותנופה גדולה כדי לחזור לשרשו ולשנות מהותו, ומשום כן נקראת מצות העומר על שם התנופה שזה עניינה של מצוה זו שיטלטל האדם את עצמו וישנה מהותו (נת"ש ח"ב עמ' שיז).

כב. אמר על כך הרה"ק מרוז"ן זי"ע, שהנה לפי דברי הרמב"ן יש לאסור נישואין בימי הספירה, כדרך שאין נושאים נשים בחולו של מועד, והיינו מטעם של 'שמחה', ולאידך, איתא בשו"ע (סי' תצ"ג ס"א) כי הטעם לאסור שמחת הנישואין בימים הללו - מפני האבלות שמתו בו תלמידי רבי עקיבא, ויש לבאר כי הדבר תלוי באדם עצמו, שאם מטהר עצמו בימי הספירה הרי ימים אלו הם בבחי' ימי חול המועד, ואם לאו אזי אינם אלא ימי אבילות.

כג. וכבר כתב המהר"ל (חידושי אגדות, ר"ה) שלא בכדי קבע הקב"ה מועדי השנה בהם יראה כל זכורך את פני האדון לפי התבואה הגדלה בחודש האביב ונקצרת בחג השבועות - חג הקציר, אלא כי כמו גידולתו שימים אלו הם

'יום לשנה יום לשנה' שנזכר ב' פעמים יום, כי כל יום נחשב לשניים. ולפי זה חמישים השנה הנכללים בספירת העומר עולים למאה שנה. וכבר נאמר (תהלים צ י) 'ימי שנותנו בהם שבעים שנה', ושבעים פעמים מאה שנים (שבספירת העומר בכל שנה ושנה) עולים סך הכל למניין שבעת אלפים שהם כנגד כל שנות העולם הזה (עי' ר"ה לא.). ומבואר בדבריו, שימי הספירה שקולים כנגד כל שנות קיום העולם מיום ברוא אלוקים ארץ ושמים.

ואטהר ואתקדש - ימי טהרה

כתב האור החיים הק' (כג טו) לבאר לשון המקרא 'וספרתם לכם', וז"ל, ובדרך רמז, רמז באומרו 'וספרתם', על דרך אומרים ז"ל כי נשמות עם בני ישראל הם בבחי' הלוחות, ובאמצעות תחלואי הנפש וטומאת התיעוב יתלכלכו ויחשיך אורם, ואמרו רבותינו ז"ל (תנחומא כי תשא כו) כי הלוחות של סנפרינון היו, לזה אמר וספרתם לכם, פירוש באמצעות מנין זה"ה אתם

הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרמ"ב ד"ה ימי) 'וכל השנה תלוי באלה הימים' יד.

נוראות מצינו בחתם סופר (דרשות רפ.) על גודל קדושת הימים, שהנה נאמר במצוות יובל (כה ה) 'וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה', ותמוה לאיזה צורך נאמר בכתוב 'והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה', וכי אין אנו יודעים ש'שבע שנים שבע פעמים' עולה למניין מ"ט שנה. אלא שבא לרמזו כאן על ימי ספירת העומר 'שנקדש אותם ונספור מלשון זיכור וספירה שיהיו ספורים ומזוככים אצלנו עד שיחשב יום לשנה יום לשנה'. וממשיך החת"ס שבצירוף יום החמישים הוא יום מתן תורה עולה למניין לחמישים שנה בקדושה. והנה ידוע שכל דבר שבקדושה נחשב כפול, על דרך שאמרו בגמ' (בבורות ה.) 'מנה של קודש כפול היה', והו' שנאמר במרגלים (במדבר יד לד)

ימי הפירות הרוחניות, כי בחג האביב - בחודש ניסן הוא הזמן המסוגל לגדול ולהתעלות, עד זמן שקוצר פירותיו הרוחניים בשבועות.

כד. נוראות כתב ב'נהר שלום' להרה"ק הרש"ש זי"ע (דף לב:) וז"ל. כי פסח וימים אלו הם שורש לכל ימות השנה, ובדרך שאדם הולך בהם - בה מוליכים אותו כל ימות השנה.

כה. מעשה בשני ידידים מנוער, אחד חכם ואחד טיפש, השנים עברו יחדיו את כל ימי נעוריהם, משבגרו נפרדו דרכיהם, החכם יצא לעולם הגדול ועשה חיל ב'עסקיו' והטיפש לא עשה מאומה ונשאר על מעמדו. פעם נפגשו השניים, ביקש הטיפש מהחכם, ידידי מנוער, גלה נא לי סודך הכמוס עמך, במה העשרת כ"כ, אמר החכם, מפעם לפעם הנני נודד למרחקים שם הנני קונה 'סחורה' ומביאה הנה, ובכסף שאקבל כאן תמורת ה'סחורה' הנני מתפרנס ברווח. תמה הטיפש על מעשיו, וכי ל'חכם' אתה נחשב, וכי איזה רווח יש בזה - לקנות 'סחורה' במרחק תמורת מעות טבין ותקילין ולהביאה הנה למוכרה בעד מעות, הרי סוף דבר תשאר עם מה שהיה לך מעיקרא 'מעות' ללא סחורה, החל החכם להסביר, שקונה סחורה הרבה בזול ומוכר הכל קימעא קימעא ביוקר, וממילא נשארים בידו יותר מעות ממה שהיו בידו בתחילת הדרך וזהו שכרו. ועדיין לא נרגע הלה ברוחו, בהוסיפו להקשות, הרי יש לסוחר הוצאות הדרך, ועליו לישון במלון בעת שהותו ביריד וכיו"ב, נמצא שהכסף שהוא מרוויח כלה על הוצאות אחרות, ושוב חזרה הקושיא למקומה - מה רווח יש בכל טלטולי הדרכים, כיצד תתעשר, בליט ברירה הוציא העשיר החכם את פנקסו שבו נכתבו כל הוצאותיו והכנסותיו, והראה לו בפרוטרוט, כך וכך הוצאות היו לי, כך וכך הכנסות היו לי, ונמצא בשורה התחתונה רווח בסכום כך וכך... ויהי כאשר שמע מיודענו הטיפש את דבריו, הוסיף להקשות, אם כנים דברך, שהעיקר הוא מה שנכתב בשורה התחתונה, מדוע עליך להיטלטל בדרכים, ליסע למרחק מרחקים מביתך, קח נא את ה'פנקס' - כתוב בשורה התחתונה ככל אשר עולה ברצונך ל'הרוויח' והכל בא על מקומו בשלום, והנה אך למותר להסביר גודל טפשותו של אותו חסר דעה, שהרי מה יועיל אם ירשום בפנקסיו שרווחיו גבוהים יותר ממה שהם באמת, כי עצם הנייר אינו כי אם חספא בעלמא, וכל תכלית עבודתו היא שלפי האמת יהיו לו הכנסות והוצאות וכו' ובזה יתרבה ממונו באמת.

כיו"ב ממש הוא לענין הספירה, עלינו לזכור כל היום היכן הננו נמצאים - בימי ההכנה לקראת קבלת התורה, לעסוק בתורה ובתיקון המידות כל אחד באשר הוא, ואז יבוא בכל לילה לסכם בשורה התחתונה, הנה היום כך וכך לעומר, כבר התקרבותי עוד קצת לקראת 'הר סיני', אבל לא סגי לספור ספירת העומר בתפילת ערבית ברחימו ודחילו

ומהרהרש"א, כי הימים הללו הם ימי טהרה, וכלשון המהר"ל 'כי העת הזו הוא מיוחד שמתעלה העולם יח, בין לחיים - לטהר עצמם לקראת קבלת התורה, ובין למתים, ועל כן נידונים הם מן הפסח ועד העצרת, שתכלית עונשי הגיהנום אינם בתורת 'נקמה' אלא לטהר את הנשמה עד שתהא זכה ונקייה ומצוחצחת וראויה לבוא לחלקה בגן עדן^כ. הוסיף על כך הרה"ק האמרי אמת' זי"ע שהרי 'מידה טובה מרובה', ובוודאי הזמן גרמא לראות בעודו בעולם הזה לטהר ולקדש עצמו בימים אלו - שלא יצטרך לראות פני גיהנום.

מאירים בסנפרינון את עצמיכם. עכ"ל^כ. ואכן כך מובא בנוסח התפילה לאחר ה'ספירה' - 'רבונו של עולם, אתה ציוותנו לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאתנו וכו', ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העלומות, ולתקן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם, ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה^כ.

ובך איתא במשנה (עדיות ב י) 'משפט רשעים בגיהנום, שנים עשר חדש... רבי יוחנן בן נורי אומר מן הפסח ועד העצרת, וביארו בזה המהר"ל מפראג (ח"א)

בקולות וברקים, ואילו במשך כל היום להסיח דעתו לגמרי מכל עבודת האדם בימים אלו. כי אין הנהגה זאת דומה אלא לאותו טיפש שבסכלותו טועה וחושב שאפשר לשנות התוצאות ע"י שמשנה את המספרים בשורה התחתונה - כשיספור בסוף היום 'היום כך וכך'... ואף שאין לזלזל ח"ו בקיום המצווה כראוי, מיהו העיקר חסר מן הספר. כו. מנהג רבים לומר אחר ספירת העומר תפילת 'רבונו של עולם אתה ציוותנו על ידי משה עבדך לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאתינו וכו', אכן באמירה לחוד 'לא יצא'... אלא העיקר הוא הצעקה והזעקה אל הקב"ה שאכן נזכה להיטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה, וכמו שכתב האור החיים הק' על הפסוק (דברים כו ז) 'ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו' - כאן רמז שצריך האדם להתפלל אל ה' בכל יום שיצילו ממצר הרע. כ"ק אאדמו"ר הרה"ק מלעלוב זי"ע היה נוהג לספור ספירת העומר בביתו, כשהוא עומד על יד הכותל וזועק בקולות וברקים ומטיח ראשו בקיר, עד שהיתה אמי מורתי ע"ה חוששת לשלומי ולשלום הכותל... פשיטא שאין זה הנהגה לרבים, ולא באנו לומר לדפוק את הראש בכותל... אך העיקר הוא לדפוק בלב...

צא למד, כי בנוסח בני עדות המזרח נוהגים לומר ב'לשם יחוד' קודם הספירה את הפסוק (יחזקאל טו ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי' (הוא הפסוק המדבר על יציאת מצרים), וללמד בא על תפקיד ימי הספירה שצריך 'להקיז מדמו' למען שמו ית' באהבה, ולהקריב מעצמו ומרצונותיו, ורק על ידי 'בדמיך - חיי'...

ובהאי עניינא, הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע היה מרבה לספר שפעם נכנסו קבוצת בחורים ממצויני הישיבה אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, ואמר להם, קינדערלעך, הרי אמרתם את ההגדה, והתחיל לחזור לפנייהם מלה במלה את הפסוק (יחזקאל שם ז) 'ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים שדים נכונים ושערך צמח ואת ערום ועריה', ולא הוסיף שום פירוש, אבל כוונתו הייתה ברורה וזועקת, 'ותרבי ותגדלי', הנכם גדלים וגדלים, ואחרי הכל מוצאים עצמם במציאות של 'ואת ערום ועריה', וכך שהה בשתיקה משך זמן ארוך ומדי פעם נאנח מאד, הבחורים עמדו שם וארכבותם דא לדא נקשן. ולאחר שעה ארוכה פתח שוב ואמר את המשך הפסוק, 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי', והיתה כוונתו שרק ע"י שנאבק ביצרו ו'מתבוססת בדמיך', זה מביא לחיות דקדושה כי 'בדמיך חיי'.

כז. והנה איתא בזוה"ק (ריש פר' קדושים, פא.) 'תאני רבי אבא, דכד מטאן חברייא לפרשתא דא הוו חדאן [משבאו החברים התנאים הקדושים בלימודה של פרשת 'קדושים תהיו' היו שמחים], והרי, שעסק הטהרה והקדושה צריך להיות בשמחה. ורימז לה הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (פסח ד"ה ספירה) כי 'ספירה' בגימטריא 'בשמחה'.

כח. אגב אורחא יש להביא מה שכתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י בספר 'מועד לכל חי' (סימן ה אות כא) בשם ספר 'שלמי חגיגה' בשם אגרת הרמב"ן, וז"ל. כל ימי העומר יאמר בשעת ברכת כהנים מזמור למנצח בנגינות בצורת מנורה והוא סגולה נפלאה להצליח בכל מעשיו ואינו ניזוק כל אותו היום, ומוה"ר חסיד שבכהונה בספר שבט מוסר (פל"א אות יא) הביא זה בסתם וכנראה דהבין דהוא לכל ימות השנה, עכ"ל.

כט. ויש שפירשו שזמן העונש הוא מן הפסח ועד העצרת, להורות על חסרון העבודה שהיתה לו בעודו בעוה"ז בימים אלו, שאם היה נוהג בהם כראוי, ומטהר עצמו בכהנה דרבה לקראת חג השבועות, לא היה בא לידי גיהנום (וע' במהר"ל שם).

כתב ה'ערוך השולחן' (תפ"ג, וכבר איתא כן במהרש"א ר"ה
טז. ד"ה הביאו עומר) שקרבן העומר בא משעורים
שהוא מאכל בהמה ואילו שתי הלחם הבאים בחג
השבועות באים מחיטים שהם מאכל אדם, לרמוז לן -
שווהי עבודתנו בימים אלו שבין פסח לעצרת, להתעלות
מ'בהמה' ל'אדם'.

נודע מה שכתב בספר החינוך (מצוה שו), וז"ל. נצטוונו
למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת

והנה מצינו לכמה ממוני המצוות שמנו את מצות
ספירת העומר במצוה ש"ז (מהר"ם שיק על מנן
המצוות, ועוד), ורמז יש בדבר, שהיא המצווה האמצעית
בין התרי"ג מצוות, שיש ש"ז מצוות לפניו וש"ז מצוות
לאחריה, ללמדך שמצוה זו היא העיקר וכל התורה
כולה תסובב סביב ענין זה... שהרי תכלית מצוה זו
היא כדי לקדשנו בקדושה העליונה ולטהרנו מקליפותינו
ומטומאותינו (כמו שאומרים בנוסח רבש"ע אחרי הספירה) וזה
כל התורה כולה, ואידך זיל גמור...

ל. וכבר אמרו ש'מותר האדם מן הבהמה אין', ר"ל שכל יתרון האדם על הבהמה שבידו לומר 'אין' ליצר ולשלל
'רעיונותיו' אשר הוא מביא חדשים לבקרים, ולא להיות כבהמה אשר איננה יכולה לעמוד כנגד פתויי תאוותיה.
והנה ידוע ביאורו של הרה"ק מאיזביצא זי"ע כי הנפק"מ וההבדל שבין בהמה לאדם הוא שהבהמה ראשה נמשך
מצווארה ולמטה ואינו גבוה מגופה, משא"כ ראשו של אדם מתנשא ועולה למעלה מגופו, והרמז בזה כי כל מעלתו
של האדם היא ב'דעת' ושכל אשר בראשו ומוחו - כי הבנת האדם בשכלו תולידנו להשיג תכליתו בזה העולם...
אמנם אם הוא בעצמו עושה מחיצה בין מוחו ללבו ושאר כלי המעשה - שלא תהא הנהגתו למעשה עפ"י הבנת
שכלו ומוחו שוב נחשב זה האיש כ'בהמה' ממש - כי מה רוח יש בזה שראשו 'גבוה' מעל גופו ומבין את המוטל
עליו עשות אם בפועל כל הנהגתו כבהמה ההולכת אחר נטיות גופה...

מתאמרא משמיה דהרה"ק בעל ה'דברי יחזקאל' משינאווא זי"ע שאמר בעת שהחלו לנסוע ממקום למקום
במסילות הרכבת. שבימים עברו היו האנשים רוכבים על גבי חמורים ופרידות, כי אז הם היו במעלה יתירה על
ה'בעלי חיים', אך בזמננו, החלו הבריות לנסוע על גבי רכבים 'דוממים', כי ירדו במעלה, וכבר אינם גבוהים כי אם
יותר מהדומם, אך לא מהחי.

אכן, בימים אלו - ימי הספירה עלינו להתעלות, שלכל הפחות לא נהיה כסוס כפרד. ויזהר מאד שלא ייכנס
בגדר אותה שאמרו, פעם שאל מאן דהו, אם בכל יום אנו מברכים 'שלא עשני גוי', שלא עשני עבד' מדוע איננו
מברכין 'שלא עשני בהמה', וכי 'טובה' קטנה היא זאת, הוא מוטיב לה והוא מפרק לה שמא תהא הברכה 'ברכה
לבטלה', כי פעמים האדם עצמו בהמה הוא...

מעשה בבחור שמצבו הרוחני החל לרדת מעט והוצרך ל'שמירה גדולה' על ההלך ילך שלו, ביום מן הימים ביקש
הבחור מהגאון רבי שלום שבדרון (שהיה 'משגיח' שלו בישיבה) שיתיר לו ללכת למקום פלוני, מכיוון שמקום זה לא היה
כל כך ראוי לפי מצבו של הבחור, אמר לו רבי שלום, אתיר לך ללכת שמה, אבל בתנאי אחד - שתענה לי על
מה שאשאלך, הסכים הבחור, שאלו ר"ש 'איזו בריה עדיפה אדם או בהמה', הביט בו הבחור בפליאה וכי לזאת
'שאלה' ייקרא, פשיטא שעדיף האדם ע"פ הבהמה, כי הבט וראה היאך נראית הבהמה, היא רועה בשדה בין הזבלים,
מעולם לא רחצה עצמה וכו' וכו', שאלו ר"ש במתק לשונו, מה אתה סח, הנה חיי הבהמה שלווים ושקטים, מעולם
לא ניהלה הבהמה 'מחלוקת', ולעולם איננה זקוקה לקחת סממני רפואה, בכל אשר תלך יש לה מאכל ומשתה,
לעומתה האדם, תמיד יחסר לו - מאכל ומשתה נקיים, כאן יריב עמו ראובן, ושם יפגע בו שמעון... עד שהחל
הבחור להרהר ולהתלונן, אוי, אוי, מדוע אכן לא נבראתי כבהמה, אמר לו ר"ש מנע דמעה מפניך, כי אכן 'בהמה
מושלמת אתה'...

באמת אמרו, כי בזה ניכר האדם כמה 'אדם' הוא, ואפרש שיחתו, הנה ידוע דבר המעשה שהיה להגה"ק הרבי
ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע וויכוח עם הכומרים האם אפשר לאלף וללמד 'בעל חי' להתנהג כאדם, דעת הכומרים הייתה
שיש אפשרות ללמדם, ורבי יונתן התנגד לדעה זו, לאור וויכוח זה נקבע זמן ועת שבו יוכיחו הכומרים צדקת דרכם,
באחד הימים שלפני אותו זמן הזמין הקב"ה שייכנס עכבר לתוככי 'קופסת הטאבק' של רבי יונתן תוך כדי עסקו
בלימוד התורה, מבלי שרבי יונתן ישים לבו לכך. והנה בהגיע הזמן והעת הגיע רבי יונתן ולהבדיל עוד גוים רבים
לסעודה שנערכה כיד המלך, ה'מחלקים' באותה סעודה היו 'קעצעלך' (חתולים) שלימדו אותם ביגיעה רבה להלך על
שניים כבני אדם, גם לימדום להחזיק בידיהם (רגליהם הקדמיות) מגשים מלאים במאכל ומשקה, וכך הילכו החתולים

יצר הרע העבירו מלבכם, ונתנו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום וכו', [אם] עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה', ועדיין לא נתברר מהו 'אותו יצר הרע' שצריך להעביר מלבנו.

וביאר המלבי"ם באופן נורא וז"ל, ופירש בספרא בדרך הדרוש, שצוה שהם יעשו מעשה הבהן גדול, שמה שיעשה הבה"ג בבית המקדש הגדול יעשו הם בבית המקדש הקטן שהוא הלב אשר שם משכן ה' כמו שנאמר ושכנתי בתוכם, וכמו שזבחו והקטירו על מוקדה במזבח הגדול כן יזבח כל איש כוחות הנפש המתאווה והמתעורר מסטרא דיצה"ר על מזבח הקטן להעבירו ע"י אש של אהבת ה' שלחבת י-ה, עד שייוחד כל כוחותיו וכל מחשבותיו לארון המיוחד וכו', ושם יעלה זבחי צדק עולה וכליל, ואם עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה' לשכון כבוד בתוכם, עכ"ל.

בפרשתן (יא מד), והתקדשתם והייתם קדושים לג'. כתב האור החיים הק' וז"ל, עוד ירצה והתקדשתם תעשו גדרים וסייגים לבל תטמאו, וזוה אני מביחכם

התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, בעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא לג', עכ"ל. והקושיא ידועה, שאם תכלית הספירה הוא למנות אימתי יגיע זמן קבלת התורה, אם כן היו צריכים למנות כמה ימים נשארו עד לחג השבועות, ומדוע מונים כמה ימים כבר עברו (ועיי"ש בחינוך מה שכתב בזה). וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' שבכל יום אנו מונים בכמה חלקים ודרגות כבר התרוממנו מבחי' בהמה לבחי' אדם, ועל כן מונים כמה ימים כבר עברו - היום יום אחד לבריאת אדם מהבהמה, כי זו היא ההכנה לקבלת התורה להיחלץ מבחי' הבהמה שבנפשנו לג'.

וכך נאמר בפרשתן (ט ז) 'ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'', וכל המעיין בפסוקים תמה כלפי מה נאמר 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו', שלא נזכר שום ציווי לבני ישראל לעשות, ואיתא בספרא בזה"ל, אמר להם משה לישראל, אותו

וחילקו את המאכלים למסובים מתוך דרך ארץ באופן מעורר פליאה... באמצע הסעודה פתח רבי יונתן את קופסת הטבק להריח בה, והנה 'יצא העכבר' מבית האסורים והחל רץ ברחבי ההיכל, כראות החתולים ה'מלומדים' את העכבר שנזא נפשם, שכחו בין רגע את כל מה שלימדו אותם ביגיעה עצומה, עזבו הכל - הפילו מעל ידיהם את המגשים, הכלים נשברו המאכלים נמאסו... והחלו רצים בטירוף אחר העכבר הקטן, ובזה הוכיח הקב"ה את צדקת דבריו של רבי יונתן.

ולדין ייאמר, כי הנה אמרו חז"ל (עירובין סה:): 'אדם ניכר בכוסו בכיסו ובכעסו', ובפשטות הכוונה שבג' הדברים הללו יוכר האדם עד כמה זכה וזיכך עצמו ותיקן מידותיו להתעלות מעל טבע בני אדם המושך אותו לכעוס ולזעום כשמכעיסים אותו, כיו"ב בכיסו ובכוסו יוכר האדם עד כמה עבד על מידותיו. אולם 'בדרך אחרת' אפשר לבאר, אדם ניכר - במה יוכר אם הוא אדם או בעל חי (קעצעלע), כשג' דברים הללו 'כוסו כיסו וכעסו' מתחילים לרקד ולרוץ ברחבי לבו, כאותו העכבר ש'השתחרר' והחל לרוץ ברחבי היכל הסעודה. בזאת תבחנו - אם ישכח מכל מה שלימדוהו, יעזוב את הכל ויתחיל לרדוף אחרי העכבר - כלומר, יתן למידותיו להשתולל הרי הוא כאותו קעצעלע (חתול) ששכח מהכל כשנגעו בו ב'נקודתו'... ואם לאו הרי זה אכן אדם ולא 'בעל חי'.

לא. כשדיברו פעם בימי הספירה עם הרה"ק רמ"ש מבאיאן זי"ע אודות איזה 'נסיעה' שעליו לערוך עם החסידים, נענה ואמר הנה כולנו נמצאים בזו העת ב'נסיעה' אחת - כי נוסעים אנחנו, כולנו יחדיו להר סיני לקראת מעמד קבלת התורה העומד להתרחש בו' סיון בזאת השנה... ויש בזה ללמד כי צריך לחיות בכל הימים האלו את עסק ההכנה לקראת יום קבלת התורה.

לב. והנה איתא בגמ' (מנחות סו.) 'אמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימניי שבועי', שמלבד המצוה לספור כל יום ולמנותו צריך גם לספור בסוף כל שבוע, וכמו שאומרים בספירת העומר 'שהם שבוע אחד, שהם שני שבועות', ואמרו לרמז בזה, כי בסוף כל שבוע צריך לעשות חשבון הנפש כמה התעלה והתרומם בימי השבוע שעבר. לג. איתא ב'בית אברהם' וז"ל, והתקדשתם והייתם קדושים, חז"ל אמרו (יומא לט.) אדם מקדש את עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה. התורה הבטיחה לכל אחד ואחד והתקדשתם - אם ירצה להתקדש, אז והייתם קדושים - יהיה קדוש ויעבור בכל הנסיונות.

ציווי) סופו להיות קדוש ומובדל באמת מהם"א, ע"י שמקדשים אותו הרבה מלמעלה ומסייעים אותו לגרשה מלבן מעט מעט, עכ"ל.

לב טוב - להפוך לבבנו לטוב בימי הספירה

בה כתב החיד"א זי"ע (לב דוד, פ"ל אות יב), וז"ל, בימי העומר צריך לזוהר ביותר בעבודת ה' בתורה ובמצות, מפני שהם ימי דין, וכשיצאנו ממצרים היינו מתטהרים בימים הללו לקבל התורה הקדושה, וכשם שבימים ההם ע"י התעוררות ישראל ליטוהר ממרום שלח שפע קדוש להיותם עזרם ומגינם, כן עתה אם ישים אליו לבו ויקין מתרדמת יצרו יהיה לו עזר, כי הבא ליטוהר מסייעין אותו, ומה גם כי הימים האלה מסוגלים לזה - עת שהגיעו אבותינו ליטוהר, ואנחנו נחליץ חושים לעשות כמעשיהם, ולזוהר בכל סדרי טהרה, ובפרט בענין שנאת חנם צריך לדקדק מאד, כי ידענו מה היה לתלמידי ר"ע בין פסח לעצרת (ומביא שם טעמים מדוע דייקא ימים אלו) ¹⁰.

וכן כתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (חודש אייר ג א) שמנין מ"ט ימי הספירה עולה בגימטריא 'לב טוב', ולרמז לן, שבימים הללו עלינו להפך את לבבנו ללב

שתהיו קדושים. ולעומת זה יזכור מה שכתב ה'כלי יקר' לרמזו בלשון הפסוק (יא מג) 'ולא תטמאו בהם ונטמאתם בם', וז"ל, ועל צד הרמז אמר ונטמאתם חסר אל"ף, לומר לך שיחידו של עולם ברוך הוא (האות אל"ף מרמזת על אלוף של עולם) סר ממנו ואין לו חלק בטומאתו, ומעשיו ירחקוהו. שעל ידי שאינו נזהר לשמור על עצמו בקדושה וטהרה כראוי הרי הוא מרחיק מעליו את השראת השכינה.

הוסיף הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע (פרק כז) לבאר בזה"ל, ולא עוד אלא אפי' בדברים המותרים לגמרי"ל, כל מה שהאדם זוכה יצרו אפי' שעה קלה וכו', כגון שחפץ לאכול ומאחר סעודתו עד לאחר שעה או פחות ועוסק בתורה באותה שעה וכו', וכן אם בולם פיו מלדבר דברים שלבו מתאוה מאד לדבר מענייני העולם, וכן בהרהורי מחשבתו אפי' במעט מזער דאכתפא"ס"א לתתא, אסתלק יקרא דקב"ה וקדושתו לעילא הרבה (מתעלה כבוד ה' וקדושתו למעלה למעלה), ומקדושה זו נמשכת קדושה עליונה על האדם למטה לסייעו סיוע רב ועצום לעבודתו ית'... ופירוש 'והתקדשתם' שתעשו עצמכם קדושים, כלומר אף שבאמת אינו קדוש ומובדל מס"א וכו' רק שבוש יצרו ומקדש עצמו. 'והייתם קדושים' - כלומר (הבטחה ולא

עוד ידוע משמו על זה הפסוק 'והתקדשתם והייתם קדושים', שיש לנו ללמוד מדרכי השיכור, כי מתחילה ישתה מעט, ואח"כ עוד מעט, ועוד ועוד... עד שנכנס להקרא 'שיכור', כמו כן בענייני קדושה, תחילה יקיים 'והתקדשתם', מעט, ועוד קמעא, ועוד קצת, עדי שיגיע למדרגת הקדושה הראויה.

לד. ויזכור את דברי הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (יסוד"ע ח"ב פ"ט אות כד) לרמז בפסוק בפרשתן (י יט) ויאמר אהרן אל משה... הייטב בעיני ה', וישמע משה וייטב בעיניו, וביאר שכה אמר אהרן למשה, הן אמת כי על פי דין היה לי לאכול אבל מעלה נוספת יש בעבודת ה' והיא לא לחשוב רק האם מותר לי לאכול מאכל פלוני... ללכת למקום פלוני... לעשות מעשה פלוני... אלא בכל ענין יחשוב האם ייטבו הדברים בעיני ה'... וישמע משה מששמע משה רבינו את דבריו ויטב בעיניו דרך זו הוטבה בעיניו.

מעשה היה בסעודת הנישואין של אחד מבני הרה"ק ה'פחד יצחק' מבאיאן' זי"ע נתארכה הסעודה וכבר עלה עלות השחר ועדיין לא הגישו את הליפתן (קאמפאט) לקהל הסועדים, מכיוון שעלה עמוד השחר נשאלה השאלה האם מותר להגיש לפני הסועדים את הליפתן מאחר שכבר הגיע זמן התפילה, שלח הרבי לשאול את הגאון החסיד רבי דודיא אורטינבערג זצ"ל בעל ה'תהילה לדוד', בתוך כך נענה אחד האורחים מהמסובים בשולחן הרבי ואמר שאפשר לסמוך על המתירים, לשמע דבריו שנאמרו בהחלטה גמורה מבלי לשמוע חו"ד של הרב, נענה הרבי ואמר 'איזה פנים היה לנו באם היינו עושים כל אשר הותר לנו עשות'.

לה. ואל ירע לב האדם בראותו כי נשאר על עמדו ללחום יומם ולילה באותו מקום, דעל עבודת הקודש זו כתב ה'תניא' בתחילת דבריו (סו) 'לכן אל יפול לב אדם עליו ולא ירע לבבו מאד גם אם יהיה כן כל ימיו במלחמה זו כי אולי לכך נברא וזוהי עבודתו'.

לו. פעם שמע הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שבחצר קדשו פגעו באיזה יהודי, קרא הרה"ק לפוגע, ואמר לו אילו היה 'מנהג' שלא לפגוע ביהודי, היית נזהר יותר שלא לפגוע באחרים. כי במקומם נזהרו מאד בכל ה'מנהגים'...

באר הפרשה - פרשת שמיני - ספירת העומר

טוב' לו. לחייונו, שלא די לו לאדם להיזהר מלצער את רעהו, אלא בטוב לבו ירבה ב'עשה טוב' לעודד איש את רעהו ולגמול עמו כל טוב לט.

קמנו ונתעודד - יקום ויחי מ'עתה' אל אביו שבשמים בפרשתן (ט ה), 'ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו', ביארו רבותינו

בצחות לשון אמר לי רב חשוב בב"ב, שאולי לכן אמרו חז"ל 'שלא נהגו כבוד זה בזה', כלומר, שלא עשו את אלו הענינים ל'מנהג', לכן לא הקפידו על הדבר כל כך...

לז. הנה רבים עוסקים בכל יום מימי הספירה באחד ממ"ח קנייני תורה, וכשתעיין תמצא שהקנין הל"ב הוא 'אוהב את הבריות', ובזה יבואר הטעם שפסקה המגפה אצל תלמידי רבי עקיבא בל"ג בעומר, שלאחר ש'הגיעו' ל'אוהב את הבריות' כבר 'נהגו כבוד זה בזה'.

לח. נוראות כתב הרה"ק ה'בת עין' (ד"ה והוא) לגנות את המראים כלפי חוץ שהם אוהבים את רעיהם, ובאמת הם שונאים אותו בקרבם ו'שבע תועבות בליבם', שהנה נאמר בפרשת מאכלות אסורות (יא ז) 'ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא ושוסע שסע פרסה והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם'. וכתב ה'אור החיים' הקדוש, שבא הכתוב לומר שאינו אסור באכילה אלא כל עוד ש'גרה לא יגר', אבל לעתיד לבוא יעלה גרה ויחזור להיות מותר. וכבר אמרו (רבינו בחיי בשם מדרש תנחומא) שנקרא החזיר בשם זה לפי שעתיד הקב"ה להחזירו לנו לעתיד לבוא.

ומבאר הרה"ק בדרך רמז, שיש אנשים הנוהגים כאותו 'דבר אחר' הפושט טלפיו ואומר טהור אני... שבחיצוניותו נראה שיש בו סימן כשרות, אך בפנימיותו טמא הוא שאינו מעלה גרה, כך הם בחלקלקות לשונם מראים כלפי אחרים שהינם אוהבים אותם, וכלפי חוץ הם נראים ככשרים, אך באמת 'גרה לא יגר' - שבתוכי נפשם הרי הם שונאים בכל ליבם, ומסיים ה'בת עין' וז"ל, וזה עיכוב הגאולה, שאין בן דוד בא עד שיטהר החזיר, היינו שיעלה גרה ויהיה פנימיות ליבו כמו שמראה בטלפיו. עכ"ל. וכלומר, שעלינו להתחזק לאהוב כל איש ישראל גם בפנימיות הלב, וכבר כך יהיה תוכו, שאף בתוכי נפשו יחפץ בטובתו של חברו ויאהבנו כגופו, ועל ידי זה נזכה לקרב הגאולה במהרה בימינו אמן.

לט. הנה כתיב בפרשתן (יא יט) בין העופות הטמאים 'את החסידה', והביא רש"י מדברי חז"ל 'ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה', וידוע להקשות שאם ה'חסידה' מופלגת כ"כ בטוב ליבה וגומלת חסדים, מדוע היא נמנית בין העופות הטמאים, וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, כי דא עקא שגומלת חסדים היא רק עם חברותיה, ולא זו הדרך, אלא צריך לעשות צדקה וחסד לכולם ולא רק ל'אנשי שלומו'...

בדרך צחות פירש הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע (תשנ"ה) כי הנה מצינו ש'חסד' הוא גם מלשון חרפה ובושה (להלן כ יז 'חסד הוא', וברש"י ושאר מפרשים), וזאת החסידה עושה חסד עם חברותיה, ר"ל שמוכיחה אותם 'לשם שמים' ומביישת אותם, על כן טמאה היא לא תאכל, כי גם במקום שצריך להוכיח אך הרבה יש להיזהר בכבוד הזולת, ומקרא מלא דיבר הכתוב (יט יז) 'הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא', וברש"י 'לא תלבין פניו ברבים'. ועוד, כי הרבה יש להיזהר ולהתרחק מכל אותו 'תוכחה' וצער השני 'לשם שמים'...

וכך פירש הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (נתיבי חינוך, וכן מובא בשם הרה"ק הישמח ישראל זי"ע) בדרך רמז בהאמור בפרשתן (יז) ששאל משה רבינו את אהרן הכהן 'מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקודש', וראשי תיבות אלו הם 'מלא אהבה', שאותה 'תוכחת מוסר' היתה מתוך לב מלא אהבה...

מ. עיי' רמב"ן ורבינו בחיי שהביאו דברי ה'ספרא' (שמיני מלואים ח) 'היה אהרן רואה את המזבח כתבנית שור והיה מתיירא, נכנס משה אצלו, אמר לו אהרן אחי, לא תירא ממה שאתה מתירא, הגס דעתך ובא קרב אליו, לכך אמר 'קרב אל המזבח ויקרב אל המזבח' - בזריזות. ויש אומרים (ראה ב'בעל הטורים' שם) שבאותה שעה נראו לו קרנות המזבח כקרני עגל, וכוונתו היתה לשבור את רוחו ע"י שיזכור את מעשה העגל ויבא לידי עצבות, וע"ז אמר לו משה אל תביט על העגל 'קרב אל המזבח' - לכך נבחרת.

כעגל, באמרו אף על פי כן הולך אני לעבוד את בוראי^{מא}.

עפי"ז ביאר ה'אמרי חנוך' (לרבי חנוך קרן זצ"ל תלמידו של הרה"ק האבני נור' זי"ע, קונ' אמרי חנוך אות כה), את דברי חז"ל (סוטה ה.), אמר רבי חייא בר אשי אמר רב תלמידו של (לרבי חנוך קרן זצ"ל תלמידו של הרה"ק האבני נור' זי"ע, קונ' אמרי חנוך אות כה), את דברי חז"ל (סוטה ה.), אמר רבי חייא בר אשי אמר רב

ואכן מחמת הרגשה זו יתקבלו תפילותיו, כדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שמיני תר"מ) 'שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה, למה אתה בוש לכך נבחרת', היינו בגלל שאתה בוש, ונדמה אתה בעיניך כמי שאינו ראוי לגשת אל הקודש, לפיכך נבחרת וזכית לשמש בכהונה, כי הקב"ה אוהב את הענוים והשפלים ברוחם.

ובהאי עניינא, בפרשתן (י טז) 'ואת שעיר החטאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ משה', ובמסכת סופרים שנינו (פ"ט ה"ב) שצריך לכתוב בס'ת דָּרַשׁ בסוף השיטה ודָּרַשׁ בתחילת השיטה, ואמר הגה"ק רבי יעקב אבוחצירא זע"ע בעל ה'אביר יעקב', דהנה דָּרַשׁ' היא מלשון ראש [כי 'דרוש' נקראת גם ד-ראש], ואילו דָּרַשׁ' היא מלשון 'רש' ועני, ורמזו יש בדבר, כי דָּרַשׁ' - המתנשא ומתגאה יהיה 'בסוף השיטה'. ואילו דָּרַשׁ' - זה המחזיק את עצמו כרש יזכה להיות 'בראש השיטה', כי כך אמרו (עירובין יג:) 'המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו'.

מא. סיפר הגאון רבי אריה שכטר זצ"ל, שפעם בא למעונו של החזו"א (בסוף ימיו) ומצא שדלת הבית נעולה, והחזו"א שכב על מיטה במרפסת ביתו, כשהבחין בו החזו"א (בעמדו מחוץ לבית) הורה לו לטפס ביתה פנימה דרך המרפסת, וכן עשה, אלא שבגדיו נתפסו בגדר הקוצים (גדר תיל) והיה חייב לרדת, שוב טיפס ועלה ושב נתפסו בגדיו, ושוב נסתבכו בגדיו בסבך הקוצים, ירד שוב וחזר לטפס מחדש... בכל אותו הזמן הביט בו החזו"א, לסוף נענה ואמר לו - אלו הם חיייו של היהודי בעולם הזה, עליו לנסות לעלות, ולכשיתקע ב'קוצים' אלו המניעות שהיצר מעמיד לנגדו ויפול ח"ו, ירד וישוב יעלה, גם אם יפול יוסיף לעלות, כאומר, אין לו לאדם להתפעל, ולחשוב אויה לי כי נפלתי, מה יעלה בגורלי... אבדה תקוותי. לא ולא, אלא כך הוא דרך החיים, אם לא יתיימש וינסה תמיד לעלות סוף דבר יגיע ויגיע (מעשה איש, ח"ב עמ' קמה).

כעין זה שמעתי מבעל המעשה שפעם ראה נער העומד בעריכת השולחן של הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע וניסה לעלות ולהתרומם מעט לזכות ולראות את פני הרבי הקדוש, אלא שבחור שעמד מעליו ב'שורות' דפק לו על ראשו כאומר עמוד על מקומך בשלווה ואל תנסה להתרומם, וכך הווה כמה פעמים שהילד נותר וקפץ ממקומו וזה הורידו... הרבי שראה את הנעשה, לא התייחס כלל לאותו העומד מלמעלה ומנסה להורידו ולהשפילו למטה, רק בשתי ידיו הראה לילד כסימני התחזקות - כאומר, אל תשית לבך לנסיונותיו של העומד מעליך, אלא נתר וקפוצ בהתחזקות שוב ושוב לעלות ולראות בקדושה...

מב. עוד נימא בה מילתא, כי הנה מדרך העולם אשר היצר הרע מנסה להפיל את האדם ברשת היאוש רח"ל, כאשר האדם עושה לעצמו 'חשבון הנפש' ורואה כיצד חדשים לבקרים הוא מקבל על עצמו להשתנות, אך לא נשאר 'מאומה' מכל אותם קבלות ומחשבות טובות, ומתוך כך בא לידי 'אוש' שסבור לעצמו שאינו שווה כלום ומרוחק הוא הרבה מכל מעלות העבודה, אך טעות גדולה הוא בכל הילוך מחשבתו, כי הא גופא שרוצה ומנסה היא ההוכחה על שייכותו לעבודת השי"ת.

שמעו נא למה שאמר הגה"ח רבי מענדל פוטערפאס זצ"ל, כי בהיותו בכלא במדינת רוס' ימים ושנים ראה עכביש ה'מטייל' על הכתלים ובתוך כדי הילוכו הוא טווה קורים עד שנעשה רשת, לא עבר זמן הרבה ונלכד זבוב בתוך הרשת, הזבוב ניסה לקפוץ ולהיחלץ מתוך החוטים שהסתבכו בין רגליו ולא עלתה בידו, שוב ניסה להתרומם ולהשתחרר ושוב נפל, וחוזר חלילה, בינתיים עמד העכביש 'בחיבוק ידיים' ולא עשה מאומה, עד שנחלש הזבוב והפסיק לפרכס, אז אז מיהר העכביש לעשות 'סיום' על הזבוב... המשיך רבי מענדל, שהלא ידוע שמכל דבר עלינו ללמוד מוסר השכל לעבודת ה', כי לא לחינם זימנו לו מן השמים לראות אותו מחזה, והתבונן בעצמו כי העכביש מרמז על היצר הרע (כדאייתא בסוכה נב.), וזה דרכו של היצר לעשות ולפרוס רשת בכדי ללכוד את האדם בתוכו, אך כל זמן שהאדם מנסה להשתחרר מידי - עומד עדיין היצר מרוחק ואינו ניגש אליו, כי הוא יודע שעדיין אינו 'שלו' ולא יוכל לנצחו, ורק בשעה שהאדם מתיימש ו'מרים ידיים' בהכנעה... ומפסיק להילחם, אז ניגש היצר בבטחון וב'שלוה' וטורף אותו...

פעמים, כאשר באו אלימה ולא מצאו מים - וילוונו על משה, וכן ברפידים - ויבוא עמלק, ואף על פי כן לא נפלו בקרבם לחשוב שאבדה תקוותם (גם לא התחילו למנות מחדש, אלא עדיין) 'היו מונין כל אחד לעצמו', והמשיכו כל אחד בעבודתו לספור דבר יום ביומו כאילו לא אירע מאומה ועדיין במדרגתם הראשונה הם עומדים^{מד}, ובשכר זה זכו לקבל תורה מסיני. כי אכן זאת היא ההכנה הראויה לקבלת התורה - להתחזק בכל עת מבלי להתייאש^{מה}.

ועי"ז יושפע שפע רב בכל העולמות, שפע ברכות טוב, רפואות^{מי} וישועות לנו ולכל ישראל.

העבודה היא לשחוט את כל 'עגלי החמאת' - איש איש בנגעו ומבאובו^{מי}, ולא יביט על העבר, אלא יתחדש מעתה ביתר שאת ועוז.

נוראות מצינו בזה הענין בראשית דרכיהם של בני ישראל בצאתם ממצרים, כי כבר כתב הר"ן (פסחים כח. מדה"ר) וז"ל, ובהגדה גם כן אמרו בשעה שאמר להם משה תעבדון את האלוקים על ההר הזה אמרו לו ישראל, משה רבינו אימתי עבודה זו, אמר להם לסוף חמישים יום, והיו מונין כל אחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר. עכ"ל. והרי במשך באותן ה'חמישים יום' נפלו בני ישראל כמה וכמה

וזאת למדנו גם ממה שנאמר בתורה בפרשתן לגבי כשרות העופות 'אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף ההולך על ארבע אשר לו כרעים ממעל לרגליו לנתר בהן על הארץ' (יא כז), והרי שאם הוא 'מנתר' וקופץ מעל הארץ סימן מובהק הוא על טהרתו, ואף אם לא נשאר באוויר לתמיד אלא חוזר ונופל על הארץ... הוסיפו 'בעלי הרמז' שעל כן מתרוממים ו'קופצים' בעת אמירת 'קדוש קדוש קדוש' שבקדושה (בחזרת הש"ץ), ללמד על חובת האדם לקפוץ אם רוצה להתקדש...

מג. וכך ביארו במה שאומרים ב'הגדה של פסח' כתשובה ל'בן הרשע' השואל מה העבודה הזאת לכם' - ואף אתה הקהה את שניו, כי הנה אם נקהה ונוריד מנין 'שניו' (366) מתיבת 'רשע' (570) ישאר מניין 'צדיק' (204), וזהו התשובה לבן הרשע, שאל תאמין בעצמך כי 'רשע' אתה, אלא תוריד את 'שניו' ותיווכח שאתה 'צדיק'... ולדידן ייאמר, שכל אחד צריך להשיב ליצרו הרע שמרמה אותו לחשוב כי הוא רשע - אינני רשע כלל אלא 'צדיק', יש בי חלק טוב, ומכוחו בידי לעלות ולצמוח כבראשונה.

מד. ובוזה ביארו הא דאיתא (סי' תפ"ט ס"א) שצריך לספור ספירת העומר מעומד, כי הספירה היא ההכנה לקראת 'קבלת התורה' ובא לומר כי כן היא דרך הישרה, שיעמוד על מקומו ויעצור ממרוצתו, ויאמר לעצמו 'עד כאן', מכאן ואילך בריה חדשה אנוכי.

וכה רמז הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בלשון השו"ע (ריש תפ"ט) 'יספור מיד כשתחשך', שהכוונה היא שמיד כשחשכה לו לאדם, והוא מרגיש בקטנות המוחין, עליו להתחזק ולספור תיכף יום חדש, לשכוח מכל עברו ולהתחיל חיים חדשים.